

ผลของกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดต่อภูมิคุ้มกันยาเสพติดของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นแห่งหนึ่ง ในจังหวัดเชียงใหม่

The Effectiveness of Creative Activities Boosting Narcotics Immunity on Narcotics
Immunization of Lower Secondary Students at a school in Chiang Mai Province

กัญญาพัชญ์ จาอ้าย (ศษ.ม.)¹

Kanyapat Chaeye (Med.)

อรอนงค์ ธรรมจินดา (พย.ด.)¹ รุ่งฤดี วงศ์ชุม (ปร.ด.)¹

On-Anong Thammajinda (PND) Rungrudee Wongchum (PhD.)

Received: March 23, 2024

Revised: June 20, 2024

Accepts: June 22, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบกึ่งทดลองครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดต่อภูมิคุ้มกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 21 ราย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันและแบบประเมินภูมิคุ้มกันยาเสพติด ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน หาค่าดัชนีความเที่ยงตรงตามเนื้อหาได้เท่ากับ 1.00 และ .80 ตามลำดับ ตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบประเมิน ได้เท่ากับ .70 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการเปรียบเทียบแบบจับคู่

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดหลังการได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดทันที ระยะติดตาม 1 เดือนและ 3 เดือน สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรม (Mean = 154.90 S.D. = 19.37, Mean = 147.10 S.D. = 22.91, Mean = 142.70 S.D. = 26.74, Mean = 147.00 S.D. = 17.37 ตามลำดับ) เมื่อทดสอบความแตกต่าง พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดหลังได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ทันที และระยะติดตาม 3 เดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยระยะติดตาม 3 เดือนมีค่าเฉลี่ยน้อยกว่าหลังได้รับกิจกรรมทันที

ดังนั้นกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ เป็นกิจกรรมที่ช่วยสร้างเสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดได้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ บุคลากรเข้าเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมในโครงการโรงเรียนสีขาวโดยปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับนักเรียนในแต่ละระดับชั้น และมีการทบทวนเนื้อหาให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการคงอยู่ของความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด เพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม

คำสำคัญ: กิจกรรมสร้างสรรค์ ภูมิคุ้มกัน ยาเสพติด นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

¹ คณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ, Thailand

Corresponding author: wongchum@hotmail.com

Abstract

The purpose of this quasi-experimental research was to investigate the effectiveness of creative narcotics immune boosting activities on narcotics immunization of lower secondary students in Chiang Mai province. The participants consisted of 21 lower secondary students at a school in Chiang Mai. The research tools consisted of creative activities to enhance narcotics and substance abuse immunization and narcotics and substance abuse immunization assessment form. Research tools were examined for content validity by 3 experts with a CVI of 1.00 and .80 and reliability was .70. Data were analyzed using descriptive statistics and paired t-test.

The results showed that after receiving creative activities, during the follow-up period of 1 month, and 3 months, the mean scores of narcotics and substance abuse levels were higher than before receiving creative activities (Mean=154.90 S.D.=19.37, Mean=147.10 S.D.=22.91, Mean=142.70 S.D.=26.74, Mean=147.00 S.D.=17.37, respectively). After comparing the mean score of immediately after receiving creative activities and the 3-month follow-up period, there was significantly different at the .05 level. It showed that the mean score of the 3-month follow-up period was lower than the mean score of immediately after receiving creative activities.

Therefore, creative activities enhance narcotics and substance abuse immunization. The activities should be integrated into the White School project for drug-free and adapted to suit students at different levels. Also, regular review of content and adjustment of students' attitudes on drugs to ensure the persistence of knowledge and understanding of narcotics and substance abuse immunization.

KEYWORDS: creative activities, immunization, narcotics, secondary students

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยาเสพติดเป็นปัญหาที่สำคัญของประเทศไทย เป็นภัยคุกคามทั้งด้านความมั่นคง สังคม การศึกษา เศรษฐกิจ และเป็นตัวการสำคัญในการทำลายทรัพยากรบุคคลของประเทศ จากรายงานสถานการณ์ยาเสพติดระดับโลก พบว่า ในระหว่างปี ค.ศ. 2011-2021 มีการใช้สารเสพติดเพิ่มขึ้นประมาณ ร้อยละ 5.8 ในกลุ่มประชากรอายุ 15-64 ปี และพบในกลุ่มเยาวชนมากกว่าผู้ใหญ่ (United Nations Office on Drugs and Crime, 2023) สำหรับประเทศไทย จากการสำรวจข้อมูลเด็กและเยาวชนไทย พบปัญหาสำคัญอันดับที่ 1 คือ เยาวชนเสพยาติดมากถึง 2.7 ล้านคน โดยเยาวชนอายุระหว่าง 15-19 ปี จำนวน 3 แสนคน ต้องเข้ารับการบำบัด ส่วน

เยาวชนอายุ 11 ปีเริ่มเสพยาบ้า (กรมสุขภาพจิต, 2562) และจากรายงานมีผู้ป่วยเข้าบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2562 จนถึงปี พ.ศ. 2566 พบว่า ส่วนใหญ่อายุอยู่ระหว่าง 25-29 ปี รองลงมาอายุระหว่าง 20-24 ปี ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2562 มีผู้เข้ารับการบำบัดรักษายาเสพติด จำนวน 5,638 ราย และปี พ.ศ. 2566 เพิ่มขึ้นเป็น 7,139 ราย พบว่ามีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้นทุกปี (สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี, 2565) นอกจากนี้จากการสำรวจเด็กและเยาวชนที่ถูกดำเนินคดีโดยสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนทั่วประเทศ ปี พ.ศ. 2563 พบว่าเป็นการกระทำความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษถึงร้อยละ 49.3 และส่วนมากมีการศึกษาอยู่ในระดับ

มัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 58.7 (กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน, 2563)

วัยรุ่นเป็นวัยที่อยู่ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อในการก้าวผ่านจากวัยเด็กไปสู่ผู้ใหญ่ ทำให้บางครั้งความคิดเห็นที่เกิดขึ้นกับวัยรุ่นแตกต่างจากผู้ใหญ่ที่มีความรับผิดชอบแล้ว สังคมรอบข้างที่แปรเปลี่ยนไป สภาพเศรษฐกิจและสังคมที่ต้องแข่งขัน ทำให้ผู้ปกครองมีเวลาอบรมและใกล้ชิดบุตรหลานน้อยลง จนบางครั้งวัยรุ่นเกิดความรู้สึกสับสน ด้วยวัยที่ด้อยคุณวุฒิและอ่อนประสบการณ์ทำให้หาทางออกด้วยวิธีการที่ผิด (วรารัณ จันทรวงศ์ และ ปาจารย์ ผลประเสริฐ, 2561) อีกทั้งความต้องการเป็นที่สนใจของเพศตรงกันข้าม ความผิดหวังในชีวิตเกี่ยวกับเรื่องการเรียน การปรับตัวให้เข้ากับสังคม (สุวพันธุ์ คະโยธา และ วชิพงศ์ ภักดีกุล, 2561) และการถูกชักจูงจากมีเพื่อนที่มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม (Yaimai et al., 2019) สาเหตุดังกล่าวล้วนเป็นปัจจัยที่ผลักดันให้วัยรุ่นเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด สอดคล้องกับการศึกษาของ ศุพลีวงศ์ สนสุผล และคณะ (2561) พบว่า ปัจจัยที่น่าที่นำไปสู่การเสพยาเสพติด ได้แก่ การมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่และสุราไม่ถูกต้อง การมีความเชื่อว่าการสูบบุหรี่ ดื่มสุราเป็นเรื่องปกติของสังคม การมีเจตคติที่ดีต่อการเสพยาเสพติด ขาดการรับรู้โทษ พิษภัยของสารเสพติด และการรับรู้ความสามารถของตนเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอยู่ในระดับต่ำ สำหรับปัจจัยเอื้อที่นำไปสู่การเสพยาเสพติด ได้แก่ การคบเพื่อนที่มีพฤติกรรมเสี่ยงหรืออยู่ในกลุ่มเพื่อนที่เสพยาเสพติดทำให้เข้าถึงยาเสพติดได้ง่าย ประกอบกับพ่อแม่ทำงานนอกบ้านไม่มีเวลาดูแลปลูกฝังพฤติกรรมที่เหมาะสม ไม่ได้ปลูกฝังระเบียบวินัยและสิ่งที่ถูกที่ควร และปัจจัยเสริมที่นำไปสู่การเสพยาเสพติด ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่มีการแพร่ระบาด จุดเสี่ยงสังคมที่เปิดกว้างให้อิสระกับการใช้ชีวิตของวัยรุ่น ขาดการสอดส่องดูแลและจัดระเบียบสังคมอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้วัยรุ่นเข้าถึงยาเสพติดได้ง่ายขึ้น

ดังนั้นปัญหาเสพยาเสพติดของวัยรุ่นจึงเป็นปัญหาที่ทุกฝ่ายต้องรับเร่งดำเนินการศึกษาทำความเข้าใจ เพื่อ

ป้องกันและแก้ไข รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับปัญหานี้ จึงได้จัดทำนโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566-2570) ตามประมวลกฎหมายยาเสพติด มาตรา 3 เพื่อให้การป้องกัน ปราบปรามและแก้ไขปัญหายาเสพติดเป็นไปอย่างมีเอกภาพ มีความต่อเนื่อง กระบวนการในการดำเนินการอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นการลดระดับความรุนแรง ของปัญหายาเสพติด สู่การแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2566) และมอบหมายให้กระทรวงศึกษาธิการดำเนินการสร้างภูมิคุ้มกัน และป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยง และในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธ หลีกเลี่ยงยาเสพติด และใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด การตัดวงจรกลุ่มเสี่ยง และป้องกันมิให้เกิดผู้เสพยาเสพติดรายใหม่ทำได้ด้วยการแก้ปัญหากลุ่มเสี่ยง พื้นที่เสี่ยงและสร้างภูมิคุ้มกันในกลุ่มเด็กและเยาวชน (สุกานดา จันทวารีย์ และสุทธิพันธ์ อรัญญาวิสา, 2560) อย่างไรก็ตามในปัจจุบันเมื่อมีนโยบายปลดล็อกยา และกระท่อม ออกจากบัญชีสารเสพติดประเภท 5 เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ และใช้เฉพาะกรณี จึงอาจส่งผลให้วัยรุ่นมีการเข้าถึงยาเสพติดดังกล่าวได้ง่ายขึ้น และนำไปใช้ในทางที่ผิด ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรส่งเสริมความรู้ และสร้างความตระหนักต่อโทษของยาเสพติดให้กับประชาชน รวมถึงเด็กและเยาวชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ โดยเฉพาะสถาบันการศึกษา เพื่อสร้างเกราะป้องกันให้เด็กและเยาวชนห่างไกลยาเสพติด (สุริยัน บุญแท้, 2563)

การเพิ่มภูมิคุ้มกันยาเสพติดแก่นักเรียนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งแนวทางการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา มีการดำเนินงานแต่ละ

กลุ่มเป้าหมายต่างกันไป สำหรับกลุ่มมัธยมศึกษา ได้แก่

- 1) จัดกิจกรรมเสริมสร้างความภาคภูมิใจในตนเอง
- 2) ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษากำหนดบทบาทและสร้างเครือข่ายกลุ่มแกนนำหรือองค์กรวิชาชีพ ในการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและจริงจัง
- 3) ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาดูแลช่วยเหลือกลุ่มเสี่ยงหรือเสพติดด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในรูปแบบที่เหมาะสม
- 4) ส่งเสริมสนับสนุนการขับเคลื่อนโครงการ To be number one
- และ 5) ดำเนินการจัดระเบียบรอบสถานศึกษา โดยบูรณาการร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น (สุกานดา จันทวารีย์ และสุทธิพันธ์ อรัญญवास, 2560) จากการศึกษาของศรณรงค์ ปล่องทองและคณะ (2565) พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างความตระหนัก ได้แก่ การให้ความรู้ การตระหนักรู้และคุณค่าในตัวเอง ทักษะการปฏิเสธ ทักษะการดำรงชีวิตทั่วไป เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคม ทักษะการแก้ปัญหา ช่วยลดพฤติกรรม การใช้/เสพติดในในกลุ่มเยาวชน และการศึกษาของ อธิวัฒน์ พงศ์ภาณุพัฒน์ และคณะ (2565) พบว่า โปรแกรมการเสริมสร้างทักษะชีวิตด้านความตระหนักในตนเอง และด้านการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถเพิ่มทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้ ดังนั้นการเพิ่มภูมิคุ้มกันให้นักเรียนถือเป็นกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษา

จากการให้บริการวิชาการของคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพในโรงเรียนแห่งหนึ่ง ในพื้นที่อำเภอต๋อยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นโรงเรียนขยายโอกาส มีนักเรียนมาจากหลากหลายพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่สูง และเป็นโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ให้บริการวิชาการของคณะฯ พบว่า โรงเรียนดำเนินการตามแผนงานการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดของกระทรวงศึกษาธิการ มีกิจกรรมตามโครงการโรงเรียนสีขาว แต่ยังไม่มีการที่สร้างเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดให้นักเรียน และจากการสัมภาษณ์ครูที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการดังกล่าว พบว่า มีนักเรียน

เป็นกลุ่มเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติด โดยเฉพาะนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เนื่องจากมีบางคนมาจากพื้นที่สูง ไม่ได้อาศัยอยู่กับครอบครัว และพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีอายุอยู่ในช่วง 13-16 ปี ซึ่งถือเป็นช่วงวัยที่มีการเริ่มใช้สารเสพติด

จากสถานการณ์ดังกล่าวข้างต้น คณะผู้วิจัยซึ่งเป็นบุคลากรที่ทำงานเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กและเยาวชน ได้เล็งเห็นความสำคัญของส่งเสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดของนักเรียนโดยเฉพาะระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติด เพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคม ความเข้มแข็ง และป้องกันการเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดที่เหมาะสมกับช่วงวัย เป็นระบบอย่างต่อเนื่อง และเป็นการเสริมความแกร่งของเด็กไทยซึ่งเป็นอนาคตของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

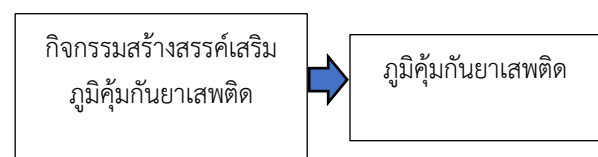
เพื่อศึกษาผลของกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดต่อภูมิคุ้มกันยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

สมมติฐานการวิจัย

ค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดของนักเรียนหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดทันที ระยะติดตาม 1 เดือน และ 3 เดือน สูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติด

กรอบแนวคิดการวิจัย

คณะผู้วิจัยใช้ทฤษฎีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยมีกรอบแนวคิดการวิจัยดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) แบบกลุ่มเดียววัดผลก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ทันที ระยะติดตาม 1 เดือน และ 3 เดือน ตามทฤษฎีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งบุคคลจะต้องอาศัยกระบวนการสร้างความพร้อมก่อนที่จะมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Prochaska & DiClemente, 1984)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 36 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 21 คน คำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ G*Power version 3.1.9.4 ระดับนัยสำคัญ .05 อำนาจทดสอบ (Power of test) ที่ .80 และขนาดอิทธิพล (Effect size) ที่ .60 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 19 คน ทั้งนี้เพื่อป้องกันการสูญหายผู้วิจัยจึงเพิ่มอีกร้อยละ 5 หลังจากนั้นคัดเลือกเข้าทำกิจกรรม

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยการจับฉลาก ตามคุณสมบัติที่กำหนด (Inclusion criteria) ดังนี้

1. ไม่เคยเคยผ่านหลักสูตรการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติด
2. มีโทรศัพท์เคลื่อนที่
3. ยินดีเข้าร่วมงานวิจัยและผู้ปกครองยินยอมให้เข้าร่วมงานวิจัย

เกณฑ์ในการคัดออก (Exclusion criteria) ได้แก่ เป็นแกนนำกลุ่มนักเรียนหรือสารวัตรนักเรียน

เกณฑ์ยุติการดำเนินการวิจัย ขอสละสิทธิ์ออกจากโครงการก่อน หรือเข้าร่วมโครงการไม่ครบตามแผนการดำเนินกิจกรรม

เครื่องมือการวิจัย แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ

1. **เครื่องมือที่ใช้ดำเนินการวิจัย** ได้แก่ กิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติด ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นตามแนวคิดของ McKinsey โดยศึกษาและทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับคู่มือมาตรฐานดำเนินการ

โรงเรียนสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัย เสริมและพัฒนากิจการศึกษาศึกษาในภูมิภาค สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหาเสพติดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (2558) โดยกิจกรรมมีการบรรยาย อภิปราย และประเมินย้อนกลับด้วยเกม ซึ่งมีรายละเอียดของกิจกรรมดังต่อไปนี้

1) สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ยาเสพติด ใช้เวลา 2 ชั่วโมง เน้นการให้ความรู้เรื่องความหมาย ประเภท ผลกระทบของยาเสพติด

2) สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมครูแดร์ หรือ D.A.R.E. (Drug Abuse Resistance Education) ใช้เวลา 2 ชั่วโมง เป็นกิจกรรมเสริมทักษะการหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด สามารถเผชิญสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เสริมประเด็นเรื่องกฎหมาย บทลงโทษ ยกตัวอย่าง

3) สัปดาห์ที่ 5 กิจกรรมเสริมสร้างทักษะการป้องกันยาเสพติด ประกอบด้วย กิจกรรมทေး-ซาตาน กิจกรรมบัตรคำ และกิจกรรมเล่าสู่กันฟัง ใช้เวลา 2 ชั่วโมงเป็นการทำกิจกรรมต่างๆ เกี่ยวกับการเสริมทักษะการป้องกันยาเสพติด

4) สัปดาห์ที่ 7 กิจกรรมสารวัตรนักเรียน ประกอบด้วย กิจกรรมหาบอลในเงามืด และกิจกรรมตัวแบบน่าชื่นชม ใช้เวลา 2 ชั่วโมง เป็นกิจกรรมพัฒนาแกนนำ เพื่อเสริมทักษะเพื่อช่วยเหลือเพื่อน การสอดส่องดูแลเพื่อนนักเรียน

5) สัปดาห์ที่ 9 กิจกรรมจิตอาสาพาสุข ใช้เวลา 2 ชั่วโมง เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเสริมพลัง การเสริมทักษะการติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วม และการช่วยเหลือบุคคลอื่น ส่งเสริมการมีคุณธรรม จริยธรรมความดี ในการแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยผ่านการทำงานร่วมกันในโรงเรียน

6) สัปดาห์ที่ 13 และสัปดาห์ที่ 21 เป็นการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์รายบุคคลโดยคณะผู้วิจัย

ทั้งนี้คณะผู้วิจัยใช้สัปดาห์เลขคู่ เนื่องจากเป็นสัปดาห์ที่มีชั่วโมงว่างในกิจกรรมโฮมรูม ซึ่งไม่รบกวนเวลาเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย เป็นแบบสอบถามประเมินด้วยตนเอง แบ่งเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วย อายุ ที่อยู่ปัจจุบัน การพักอาศัยร่วมของนักเรียน

ส่วนที่ 2 แบบประเมินภูมิคุ้มกันยาเสพติด ผู้วิจัยปรับปรุงจากแบบประเมินภูมิคุ้มกันยาเสพติดของกุสุมาสว่างพันธุ์ (2558) ทั้งหมด 47 ข้อ ประกอบด้วย 7 ด้าน ดังนี้

1) ด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 13 ข้อ ลักษณะข้อคำถามที่มีคำตอบถูกและผิด ลักษณะแบบวัด เป็นลักษณะให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก ถูก = 1 คะแนน ผิด = 0 คะแนน

2) ด้านทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุดจนถึงเห็นด้วยมากที่สุด เป็นข้อความเชิงบวก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 และ 3 เป็นข้อความเชิงลบ 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 4 และ 5 การให้คะแนนดังนี้

ข้อความเชิงบวก

เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	2	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยมาก	4	คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	5	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

เห็นด้วยน้อยที่สุด	5	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	4	คะแนน
เห็นด้วยปานกลาง	3	คะแนน
เห็นด้วยมาก	2	คะแนน
เห็นด้วยมากที่สุด	1	คะแนน

3) ด้านการมีตัวแบบอย่างที่ไม่ใช้ยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 9 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่ปฏิบัติ จนถึงปฏิบัติเป็นประจำ เป็นข้อความเชิงลบทั้งหมด

4) ด้านการมีระเบียบวินัยในตนเองในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 5 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่ปฏิบัติ จนถึงปฏิบัติเป็นประจำ เป็นข้อความเชิงบวก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 เป็นข้อความเชิงลบ 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4 และ 5

5) ด้านการมีเป้าหมายในชีวิต มีอนาคตที่ดีไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 3 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่ปฏิบัติ จนถึงปฏิบัติเป็นประจำ เป็นข้อความเชิงบวกทั้งหมด

6) ด้านการมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่เห็นด้วยน้อยที่สุดหรือไม่เห็นด้วย จนถึงเห็นด้วยมากที่สุด เป็นข้อความเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 3 และ 4 เป็นข้อความเชิงลบ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 และ 6

การให้คะแนน ด้านที่ 3-6 ดังนี้

ข้อความเชิงบวก

ไม่ปฏิบัติ	1	คะแนน
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	2	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	3	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	4	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	5	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

ไม่ปฏิบัติ	5	คะแนน
ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง	4	คะแนน
ปฏิบัติบางครั้ง	3	คะแนน
ปฏิบัติบ่อยครั้ง	2	คะแนน
ปฏิบัติเป็นประจำ	1	คะแนน

7) ด้านการเผชิญกับสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ประกอบด้วยข้อคำถาม 6 ข้อ ลักษณะแบบวัดเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตั้งแต่ไม่ตรงตามสภาพความจริงเลย จนถึงตรงตามสภาพจริงที่สุด เป็นข้อความเชิงบวก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2, 4, และ 6 เป็นข้อความเชิงลบ 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 และ 5 การให้คะแนนดังนี้

ข้อความเชิงบวก

ไม่ตรงตามสภาพจริงเลย	1	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงน้อย	2	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงปานกลาง	3	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงมาก	4	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงมากที่สุด	5	คะแนน

ข้อความเชิงลบ

ไม่ตรงตามสภาพจริงเลย	5	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงน้อย	4	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงปานกลาง	3	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงมาก	2	คะแนน
ตรงตามสภาพจริงมากที่สุด	1	คะแนน

การแปลความหมายของภูมิคุ้มกันยาเสพติด โดยใช้คะแนนรวม โดยคะแนนรวมมาก มีภูมิคุ้มกันยาเสพติดมาก คะแนนรวมน้อย มีภูมิคุ้มกันยาเสพติดน้อย

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ความตรงของเครื่องมือ (Validity) คณะผู้วิจัยนำกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติด และแบบประเมินภูมิคุ้มกันยาเสพติด ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญทั้งหมด 3 ท่าน ได้แก่ อาจารย์พยาบาลที่มีความเชี่ยวชาญด้านอนามัยโรงเรียน 1 ท่าน ด้านสาธารณสุข 1 ท่าน และด้านอนามัยชุมชน 1 ท่าน และจากนั้นนำมาคำนวณหาค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity Index; CVI) ได้เท่ากับ 1.00 และ .80 ตามลำดับ

2. การตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยนำแบบประเมินภูมิคุ้มกันยาเสพติดไปทดลองใช้กับ

กลุ่มนักเรียนที่มีคุณสมบัติคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน คำนวณค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ .70

การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

โครงการวิจัยได้รับการรับรองจากคณะกรรมการจริยธรรมของการวิจัยในคน มหาวิทยาลัยพายัพ รหัส COA No. 64/058 PYU_REC No. 64/057 นอกจากนี้ คณะผู้วิจัยพิทักษ์สิทธิของกลุ่มตัวอย่างโดย ทำหนังสือเสนอต่อผู้อำนวยการโรงเรียนและบุคคลที่เกี่ยวข้อง จากนั้นคณะผู้วิจัยแจ้งรายละเอียดต่าง ๆ ในขั้นตอนการทำวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ การเข้าร่วมการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสมัครใจ กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบรับ ปฏิเสธ หรือบอกเลิกการเข้าร่วมการวิจัยนี้เมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลกระทบต่อผลการเรียน ข้อมูลส่วนตัวของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดที่ได้จากการวิจัยถือเป็นความลับ ซึ่งผู้วิจัยใช้รหัสตัวเลขบันทึกแทนชื่อของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน ข้อมูลทั้งหมดใช้เพื่อการศึกษาวิจัย และนำเสนอผลวิจัยในภาพรวมเท่านั้น เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดียินยอมเข้าร่วมการวิจัย จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล

1. คณะผู้วิจัยประสานงาน ทำจดหมายถึงผู้อำนวยการโรงเรียน และติดต่อไปยังหัวหน้าฝ่ายวิชาการ

2. เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว คณะผู้วิจัยจึงส่งแบบสอบถามไปยังหัวหน้าฝ่ายวิชาการและครูประจำชั้นระดับมัธยมศึกษาเพื่อทำความเข้าใจ และขอความร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่างๆ

3. คณะผู้วิจัยได้เปิดรับสมัครให้นักเรียนมาเข้าร่วมวิจัย โดยไปพบนักเรียนด้วยตนเองและอธิบายรายละเอียดต่างๆ ของโครงการ และเอกสารใบยินยอมเข้าการเข้าร่วมวิจัย จากนั้นให้นักเรียนนำเอกสารใบยินยอมเข้าการเข้าร่วมวิจัยไปให้ผู้ปกครองพิจารณาและรับทราบ พร้อมทั้งเซ็นยินยอมให้บุตรเข้าร่วมงานวิจัยด้วยความสมัครใจ

4. หลังจากได้รับความยินยอมจากผู้ปกครอง และนักเรียนยินดีเข้าร่วมวิจัยในครั้งนี้แล้ว คณะผู้วิจัย อธิบายแบบสอบถามโดยละเอียด และประเมินผลก่อน การจัดกิจกรรมโดยแจกแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างทำ

5. ให้กลุ่มตัวอย่างเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ตามแนวทางการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดที่กำหนด ไว้ ใช้เวลา 3 เดือน (สัปดาห์ที่ 1-9)

6. เมื่อเสร็จสิ้นกิจกรรม คณะผู้วิจัยทำการ ประเมินผลทันที โดยแจกแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างทำ

7. ผู้วิจัยมีการให้คำปรึกษาเป็นรายบุคคลทาง โทรศัพท์ เมื่อครบ 1 เดือน และ 3 เดือนหลังเสร็จสิ้น กิจกรรม คณะผู้วิจัยแจกแบบประเมินให้กลุ่มตัวอย่างทำ

8. เมื่อได้ข้อมูลครบทั้ง 3 ระยะตามที่กำหนดไว้ คณะผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วนของ ข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปโดยใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. วิเคราะห์ความแตกต่างค่าเฉลี่ยคะแนน ภูมิคุ้มกันยาเสพติดก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม สร้างสรรค์ ฯ ที่นัที่ ระยะติดตาม 1 เดือน และ 3 เดือน โดยใช้แบบจับคู่ (paired t-test) เนื่องจากข้อมูลมีการ กระจายแบบโค้งปกติ

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชาย จำนวน 11 คน ร้อย ละ 52.4 และเพศหญิง จำนวน 10 คน ร้อยละ 47.6 ส่วน ใหญ่อายุ 14 ปี จำนวน 13 คน ร้อยละ 61.9 ทั้งหมดมี ภูมิลาเนาอยู่จังหวัดเชียงใหม่ อาศัยอยู่กับบิดาและมารดา จำนวน 11 ราย ร้อยละ 52.4 รองลงมาอาศัยอยู่กับบิดา หรือมารดา จำนวน 6 คน ร้อยละ 28.6 และมีเพียง จำนวน 1 รายที่อาศัยกับลุง/ป้า/น้า/อา ร้อยละ 4.8 ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 21)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	11	52.4
หญิง	10	47.6
อายุ		
13 ปี	3	14.3
14 ปี	13	61.9
15 ปี	4	19.0
16 ปี	1	4.8
บุคคลที่อาศัยอยู่		
บิดา และมารดา	11	52.4
บิดา / มารดา	6	28.5
ปู่ ย่า / ตา ยาย	3	14.3
ลุง / ป้า / น้า / อา	1	4.8

ส่วนที่ 2 ค่าคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดก่อนและหลังการได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดทันที ระยะติดตาม 1 เดือน และ 3 เดือน

ผลการศึกษา พบว่า ก่อนได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ฯ มีคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดเฉลี่ย เท่ากับ 147.00 (SD = 17.37) หลังได้รับกิจกรรมทันที มีค่าคะแนนภูมิคุ้มกันฯ เฉลี่ย เท่ากับ 159.90 (SD = 19.37)

ระยะติดตาม 1 เดือน มีค่าคะแนนภูมิคุ้มกัน ฯ เฉลี่ย เท่ากับ 147.10 (SD = 22.91) และระยะติดตาม 3 เดือน มีค่าคะแนนภูมิคุ้มกัน ฯ เฉลี่ย เท่ากับ 142.70 (SD = 26.74) เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยภูมิคุ้มกัน ฯ ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมทันทีมากกว่า ก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ในทุกด้าน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดก่อนและหลังการได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดทันที ระยะติดตาม 1 เดือน และ 3 เดือน จำแนกตามรายด้านและโดยรวม

หัวข้อแบบประเมิน	ก่อน		หลังทันที		1 เดือน		3 เดือน	
	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.	Mean	S.D.
1. ด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด	8.62	1.63	9.33	1.88	9.29	1.65	9.05	1.59
2. ด้านทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด	19.48	4.33	21.52	3.40	20.29	3.61	18.05	4.13
3. ด้านการมีตัวแบบที่ไม่ใช้ยาเสพติด	39.90	6.71	41.48	6.05	39.05	7.92	38.48	8.62
4. ด้านการมีระเบียบวินัยในตนเองในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด	21.43	3.89	22.81	3.36	21.33	4.49	20.95	4.10
5. ด้านการมีเป้าหมายในชีวิต มีอนาคตที่ดีไม่เกี่ยวข้องกัดยาเสพติด	13.29	2.59	13.38	3.37	13.05	7.92	12.24	3.51
6. ด้านการมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด	23.19	3.92	24.62	4.10	22.52	4.92	22.29	6.01
7. ด้านการเผชิญกับสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด	21.09	4.23	21.81	3.54	21.57	4.27	21.62	4.13
โดยรวม	147.00	17.37	154.90	19.37	147.10	22.91	142.70	26.74

ส่วนที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดก่อนและหลังการรับกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดทันที ระยะติดตาม 1 เดือนและ 3 เดือน แบบรายคู่

เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแบบรายคู่ (paired t-test) พบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดหลังได้รับ

กิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ และระยะติดตาม 3 เดือนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า ค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดหลังได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ทันทีมากกว่าระยะติดตาม 3 เดือน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดก่อนและหลังการได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์เสริมภูมิคุ้มกันยาเสพติดทันที ระยะติดตาม 1 เดือน และ 3 เดือน โดยใช้สถิติรายคู่

คะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	p-value
ก่อนได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ -	147.00	17.37	.062
หลังได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ทันที	154.95	19.37	
ก่อนได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ -	147.00	17.37	.998
ระยะติดตาม 1 เดือน	147.09	22.91	
ก่อนได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ -	147.37	17.37	.503
ระยะติดตาม 3 เดือน	142.67	26.74	
หลังได้รับกิจกรรม ฯ ทันที -	154.95	19.37	.059
ระยะติดตาม 1 เดือน	147.09	22.91	
หลังได้รับกิจกรรม ฯ ทันที -	154.95	19.37	.016*
ระยะติดตาม 3 เดือน	142.67	26.74	
ระยะติดตาม 1 เดือน -	147.09	22.91	.452
ระยะติดตาม 3 เดือน	142.67	26.74	

*p-value $\leq$.05

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบประเด็นที่น่าสนใจ สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ดังนี้ คะแนนเฉลี่ยภูมิคุ้มกันยาเสพติดหลังการได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ทันที และระยะติดตาม 1 เดือน สูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ โดยก่อนได้รับกิจกรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 147.00 คะแนน หลังได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ มีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 154.95 คะแนน และระยะติดตาม 1 เดือนมีค่าคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 147.09 คะแนน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของสุลวิงค์ สนสุผล และคณะ (2561) ที่ศึกษาประสิทธิผลของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการเสพยาเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์ (ปะคาโมเดล) โดยประยุกต์ใช้ทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในด้านความรู้เกี่ยวกับสารเสพติด การรับรู้ความสามารถของตนเอง พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติด และขั้นตอนของการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ผลการศึกษาพบว่าภายหลังการทดลอง กลุ่มทดลองมีความรู้เกี่ยวกับสารเสพติดเพิ่มขึ้น การรับรู้ความสามารถของตนเองในการ

ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพิ่มสูงขึ้น พฤติกรรมเสี่ยงต่อการเสพยาเสพติดลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าเมื่อบุคคลได้ผ่านกระบวนการสร้างความพร้อม โดยผ่านสื่อหรือกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย จะเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม (Prochaska & DiClemente, 1984) ซึ่งลักษณะกิจกรรมสร้างสรรค์ที่จัดขึ้น เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นการให้ความรู้เกี่ยวกับยาเสพติด การปรับทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด การมีตัวแบบอย่างที่ไม่ใช้ยาเสพติด การมีระเบียบวินัยในตนเองกับการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด การมีเป้าหมายในชีวิต การมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด และการเผชิญกับสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยส่งเสริมทักษะชีวิตให้แก่กลุ่มตัวอย่างได้อย่างเหมาะสม ซึ่งทักษะชีวิตเป็นกระบวนการหนึ่งที่ช่วยให้มนุษย์ สามารถปฏิบัติหน้าที่ของตนเองได้อย่างเหมาะสมตามสภาพแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิตได้ถูกนำมาใช้ในการเตรียมการสำหรับวัยรุ่นให้พร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ โดยมีหลักการว่าทักษะชีวิตจะช่วยให้เยาวชนได้ค้นพบความต้องการชั้น

พื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาศักยภาพของตนเอง และนำไปแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ส่งผลให้เกิดการแสดงออกของพฤติกรรมและพัฒนาการที่ดีขึ้น (สุทธยธัญ จำปาทอง และคณะ, 2564) จึงทำให้กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนเฉลี่ยภูมิคุ้มกันยาเสพติดเพิ่มขึ้น

เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านความรู้เกี่ยวกับยาเสพติดภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ท้นที่สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ อาจเนื่องจากกิจกรรมสร้างสรรค์เสริม ฯ เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ได้หลายด้าน ฯ เช่น กิจกรรมเสริมสร้างความรู้ยาเสพติด เป็นกิจกรรมที่ใช้ความรู้ ความเข้าใจในโทษ และผลกระทบของยาเสพติดด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ โดยลักษณะของกิจกรรมได้มุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันจากภาพที่วิทยากรได้นำเสนอเป็นตัวอย่าง ซึ่งกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์มากขึ้นถึงผลเสียที่ตามมา ทั้งนี้จากการประเมินตามแผนการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ พบว่า นักเรียนร้อยละ 70 สามารถบอกความหมาย ประเภทของยาเสพติด และผลกระทบของยาเสพติดได้

คะแนนเฉลี่ยด้านการมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด และด้านการเผชิญกับสภาพแวดล้อมเสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมท้นที่มากกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ อาจเนื่องจากกิจกรรมครูแดร์ เป็นกิจกรรมเสริมทักษะการหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด สามารถเผชิญสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติด เสริมประเด็นเรื่องกฎหมาย บทลงโทษ มีการยกตัวอย่างกรณีศึกษา ซึ่งผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรที่เป็นตำรวจมาให้ความรู้และแลกเปลี่ยนประสบการณ์พร้อมแจกเอกสารประกอบ พบว่า นักเรียนสามารถแสดงบทบาทสมมติในการหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติดได้ และมีการสะท้อนคิดการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดได้ด้วย สอดคล้องกับการศึกษาของนภีพร เกษรา (2565) ได้ศึกษาผลการดำเนินงานโครงการตำรวจครูแดร์ พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการสร้างสรรค์ ฯ

นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับทักษะการตัดสินใจ หลีกเลี่ยงเมื่อถูกชักชวนให้ทดลองใช้ยาเสพติด และสอดคล้องกับงานวิจัยของวรารัณ จันทรวง และปาจริย์ ผลประเสริฐ (2561) ที่พบว่า การเสริมทักษะในการปฏิเสธเพื่อนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เป็นแนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนที่ดี แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจ นำไปสู่การมีพฤติกรรมหลีกเลี่ยงการใช้ยาเสพติด และสามารถเผชิญสภาพแวดล้อมที่เสี่ยงต่อการใช้ยาเสพติดได้ต่อไป

คะแนนเฉลี่ยด้านทัศนคติต่อการใช้ยาเสพติด ด้านการมีเป้าหมายในชีวิต มีอนาคตที่ดีไม่เกี่ยวข้องกับยาเสพติด และด้านการมีระเบียบวินัยในตนเองในการไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ท้นที่สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรม ฯ อาจเนื่องจากการทำกิจกรรมทเวา-ซาตาน เป็นการทำกิจกรรมเกี่ยวกับการเสริมสร้างการมีทัศนคติที่ไม่ใช้ยาเสพติด การมีระเบียบวินัยในตนเอง กิจกรรมเหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างทักษะชีวิต การที่พัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตที่ดีนำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดอย่างหนึ่ง กิจกรรมเล่าสู่กันฟัง เป็นการให้นักเรียนได้ฝึกจินตนาการชีวิต การตั้งเป้าหมายชีวิตที่ดี ในอนาคตผ่านรูปภาพแต่ละรูปที่ตนเองเลือก นักเรียนส่วนใหญ่เล่าเรื่องที่ตนเองต้องการทั้งปัจจุบันและอนาคต ขณะที่นักเรียนบางคนเล่าเรื่องราวมีนักเรียนบางคนพยักหน้าและยิ้ม ซึ่งอาจแสดงถึงการมีสิ่งที่ปรารถนาเช่นเดียวกัน การที่นักเรียนได้คิดถึงอนาคตที่ดี ทำให้เขามีแรงบันดาลใจ หรือแรงจูงใจที่จะมุ่งมั่นทำในสิ่งที่เขาต้องการเป็นในอนาคต จากทฤษฎีการตั้งเป้าหมายของ Locke และ Latham (1990) ที่กล่าวไว้ว่าบุคคลที่มีเป้าหมายในการดำเนินชีวิต บุคคลย่อมมีความปรารถนาที่จะตามเป้าหมายที่กำหนดไว้โดยบุคคลมีความผูกพันต่อเป้าหมายของตนเอง โดยมีการเห็นคุณค่าในสิ่งที่ตนเองกระทำ โดยมีความมุ่งมั่นตั้งใจในการทำเป้าหมาย โดยการแสดงออกทางพฤติกรรมของบุคคล ซึ่งบุคคลที่ได้รับ

ข้อมูลย้อนกลับหรือการเสริมแรงเชิงบวก ย่อมมีขวัญและกำลังใจในการตั้งใจทำเป้าหมายที่เกิดขึ้นให้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ดังนั้นความตั้งใจแน่วแน่ในการปฏิบัติต่อเป้าหมายของตนเอง อาจจะไม่ใช่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติดหรืออบายมุขใด ๆ เพื่อเป็นอุปสรรคในการบรรลุสิ่งที่ตนเองคาดหวังไว้

คะแนนเฉลี่ยด้านการมีตัวแบบอย่างที่ไม่ใช้ยาเสพติด ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ทันที สูงกว่าก่อนการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ อาจเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมสรวีตรนักเรียนประกอบด้วย กิจกรรมหาบอลในเงามืด และกิจกรรมตัวแบบน่าชื่นชมเป็นกิจกรรมพัฒนาแกนนำ การเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อเสริมทักษะเพื่อนช่วยเพื่อน การสอดส่องดูแลเพื่อนนักเรียนด้วยกันเองหรือเพื่อนนักเรียนรุ่นน้อง รุ่นพี่ โดยสังเกตได้จากนักเรียนทุกกลุ่มสามารถบอกคุณลักษณะของผู้นำได้ร้อยละ 80 และกิจกรรมจิตอาสาพาสุขประกอบด้วย กิจกรรมเรื่องนี้ต้องประกาศแจ้ง และกิจกรรมจิตอาสา เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับการเสริมพลัง การเสริมทักษะการติดต่อสื่อสาร การมีส่วนร่วม และการช่วยเหลือบุคคลอื่น ส่งเสริมการมีคุณธรรมจริยธรรมความดี ในการแบ่งปัน ช่วยเหลือผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน โดยผ่านการทำงานร่วมกันในโรงเรียนและชุมชน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวช่วยส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ อีกทั้งช่วยให้นักเรียนพัฒนาทักษะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น รู้จักภาวะอารมณ์ของตนเอง รู้จักการให้ สอดคล้องกับการศึกษาของบุชราภรณ์ ตีเยาว์ และคณะ (2562) พบว่า การเรียนรู้จากประสบการณ์ในสังคมสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และจากการเป็นผู้ให้ ผู้ช่วยเหลือผู้อื่นเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านขบวนการจิตอาสาของเยาวชน นอกจากนี้ความเชื่อมโยงของขบวนการจิตอาสาที่มีผลต่อการพัฒนาตนเองของเยาวชน 3 ด้าน คือ ด้านกาย เยาวชนใช้เวลาว่างทำงานจิตอาสา มีบุคลิกภาพกล้าแสดงออกเชื่อมั่นเห็นคุณค่าตนเอง ด้านจิตใจ เยาวชนเข้าใจภาวะอารมณ์ตนเองและผู้อื่น มีความ

อดทน ด้านความคิดสติปัญญา เยาวชนพัฒนาความรับผิดชอบต่อตนเองมีระเบียบ รู้จักให้ มีกระบวนการคิดในความรับผิดชอบต่อตน และผู้อื่น ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ปรับตัวเข้ากับคนอื่น และในความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม ในกิจกรรมมีการสอนให้นักเรียนมีความรับผิดชอบ รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น มีการสร้างสัมพันธภาพและการสื่อสาร รวมถึงมีการสอนการปฏิเสธยาเสพติดทำให้นักเรียนกล้าตัดสินใจเลือกแก้ไขปัญหที่เหมาะสม และไม่ยุ่งเกี่ยวกับยาเสพติด ถือเป็นองค์ประกอบของกลยุทธ์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาได้ นอกจากนี้มีการให้คำปรึกษาทางโทรศัพท์รายบุคคลโดยคณะผู้วิจัย เป็นกลวิธีที่จะช่วยให้นักเรียนแสวงหาแนวทางในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างเหมาะสม ทั้งเรื่องปัญหาส่วนตัว การเรียนและครอบครัว เป็นต้น ซึ่งถือได้ว่ากิจกรรมนี้เป็นการพัฒนาให้นักเรียนมีทักษะชีวิตต่อการเผชิญปัญหายาเสพติดได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด, 2558)

อย่างไรก็ตามพบประเด็นที่น่าสนใจ คือ ค่าเฉลี่ยของคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดระยะติดตาม 3 เดือนน้อยกว่าหลังได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์เสริม ฯ ทันที อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า คะแนนเฉลี่ยของภูมิคุ้มกันยาเสพติดลดลงทุกด้าน โดยเฉพาะด้านทัศนคติต่อการใช้สารเสพติด ทั้งนี้อาจเนื่องจากธรรมชาติของบุคคลจะมีความจำคงอยู่ในระยะเวลาจำกัด (ทิสนา แหมมณี, 2560) การเว้นระยะในการประเมินหลังการอบรมเป็นเวลานานส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน ทำให้ลืมความรู้ที่ได้รับไป สอดคล้องกับทฤษฎีความจำสองกระบวนการของ Atkinson และ Shiffrin (1968) ที่กล่าวว่าความทรงจำที่เกิดขึ้นภายหลังจากการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ เป็นความทรงจำหลังการรับรู้ เมื่อเกิดความทรงจำระยะสั้นแล้วความทรงจำนั้นจะเลือนหายไป ในระยะเวลาที่รวดเร็วมาก ซึ่งความทรงจำระยะสั้นจัดเป็นความทรงจำที่สามารถสูญหายไปอย่างง่ายดาย และหากเราไม่ได้จดจำหรือสนใจบทวนในสิ่งที่ต้องการ

จะจำเพียงชั่วครู่ สิ่งนั้นจะหายไปจากความทรงจำทันที และจากทฤษฎีขั้นตอนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม กล่าวว่าคุณคนไม่สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้จากการคิดเพียงครั้งเดียว แต่จะค่อย ๆ พัฒนาความคิดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเมื่อได้รับการกระตุ้นอย่างต่อเนื่อง และต้องมีแรงสนับสนุนจากบุคคลใกล้ชิดที่เชื่อถือหรือไว้วางใจ พูดคุยหรือใช้เวลากับบุคคล เพื่อให้เกิดการปฏิบัติพฤติกรรมที่ดี (Prochaska & DiClemente, 1984) ดังนั้นคะแนนเฉลี่ยของภูมิคุ้มกันในระยะติดตาม 3 เดือน จึงลดลงเมื่อเทียบกับคะแนนภายหลังทำกิจกรรมทันที

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า ภายหลังการเข้าร่วมกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ กลุ่มตัวอย่างมีค่าเฉลี่ยของคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดสูงกว่าก่อนได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ และพบว่าค่าเฉลี่ยของคะแนนภูมิคุ้มกันยาเสพติดหลังได้รับกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ ระยะติดตาม 3 เดือนมีค่าน้อยกว่าภายหลังทำกิจกรรมทันที ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

ด้านการนำผลการวิจัยไปใช้

1) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดฝึกอบรมครู เกี่ยวกับการนำกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ บูรณาการกับโครงการโรงเรียนสีขาว เพื่อจัดให้แก่ นักเรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

2) ผู้ปฏิบัติในสถานศึกษา เช่น ครูประจำชั้น/ครูแนะแนว หรือพยาบาลประจำโรงเรียน ควรมีการจัดโครงการทบทวนเนื้อหาและปรับทัศนคติในเรื่องยาเสพติดให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง เช่น การให้ข้อมูลผ่านช่องทางเสียงตามสายในโรงเรียน ป้ายต่าง ๆ บอร์ดความรู้ หรือกิจกรรม Home room หรือกลุ่มไลน์ เป็นต้น เพื่อให้ นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยาเสพติด และเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอย่างถาวร

ด้านการทำวิจัย

1) ควรศึกษาเปรียบเทียบแบบสองกลุ่ม (two groups pretest-posttest experimental designs) เพื่อประเมินประสิทธิภาพกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ

2) ควรศึกษารูปแบบการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ ฯ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของครอบครัว เพื่อให้ครอบครัวเข้าใจวิถีชีวิตของเยาวชน และสร้างสัมพันธภาพที่ดีให้กับครอบครัว

3) ควรมีการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ เช่น นักเรียนชั้นประถมศึกษา หรือมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันยาเสพติดได้เหมาะสมกับวัย

4) ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความยั่งยืนของภูมิคุ้มกันยาเสพติดเพื่อปรับกิจกรรมผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กรมพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชน. (2563). รายงานสถิติคดีประจำปี พ.ศ. 2563. <http://www.djop.go.th/images/djopimage/year63-2.pdf>.
- กรมสุขภาพจิต. (2562). สสำรวจพฤติกรรมวัยรุ่นไทยหนักสุดติดยา. <https://dmh.go.th/news-dmh/view.asp?id=28478>.
- กุสุมา สว่างพันธุ์. (2558). ภูมิคุ้มกันยาเสพติดและสารเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลายในเขตตำบลดอนสมบูรณ์ อำเภอยางตลาด จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารการพัฒนาศุภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 3(4), 498-513.
- ทิตนา แคมมณี. (2560). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธีรวัฒน์ พงศ์ภาณุพัฒน์, และคณะ. (2565). ผลของโปรแกรมการสร้างเสริมทักษะชีวิตเพื่อป้องกันการเสพยาเสพติดของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตำบลลิสาณ อำเภอมือง จังหวัดบุรีรัมย์. *วารสารการแพทย์ โรงพยาบาลศรีสะเกษ สุรินทร์ บุรีรัมย์*, 37(3): 559-568.

- นภีพัชร เกษรา. (2562). การถอดบทเรียนความสำเร็จของโครงการ ครูแดร์ (D.A.R.E.) ประเทศไทย สำหรับการแก้ไขปัญหายาเสพติดในเด็กนักเรียน กรณีศึกษา กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดนที่ 117 อำเภอเมือง จังหวัดตราด. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง. www3.ru.ac.th/mpa-abstract/files/2562_1582275307_6114830064.pdf.
- นาถนภา นกดี. (2563). การศึกษาความสัมพันธ์ของภาระงานทางคลีนสมงในการทำงานสองอย่างพร้อมกันจาก การจดจำระยะสั้น [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์]. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุษราภรณ์ ติเยาว์, ปาริชาติ วลัยเสถียร, และวิวัฒน์ หามนตรี. (2562). ขบวนการจิตอาสา : การขัดเกลาทางสังคมกับการพัฒนาตนของเยาวชนใน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร*, 7(ฉบับเพิ่มเติม), 67-78.
- วรจกณา จันทรวง, และปจจริย ผลประเสริฐ. (2561). แนวทางการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกสถานศึกษา ในจังหวัดกำแพงเพชร. *วารสารกฎหมายสุขภาพและสาธารณสุข*, 4(1), 65-74.
- ศรณรงค์ ปล่องทอง และคณะ. (2565). การประยุกต์ใช้โปรแกรมการเสริมสร้างความตระหนักต่อผลกระทบการใช้กัญชาของเยาวชนนอกระบบ จังหวัดศรีสะเกษ. รายงานวิจัย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.).
- ศุภังค์ สนสุน, สุรีย์ จันทโรล, และประภาเพ็ญ สุวรรณ. (2561). ประสิทธิภาพของโปรแกรมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมป้องกันการเสพติดในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดบุรีรัมย์. *รมยสาร*, 16(1), 207-224.
- สถาบันบำบัดรักษาและฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติดแห่งชาติบรมราชชนนี. (2563). จำนวนและร้อยละของผู้ป่วยยาเสพติดทั้งหมด ปีงบประมาณ 2565-2566. http://www.pmnidat.go.th/thai/index.php?option=com_content&task=view&id=4596&Itemid=53.
- สุริยัน บุญแท้. (2563). โครงการสำรวจทัศนคติและพฤติกรรมการใช้สารเสพติด: กรณีศึกษาประชาชนอายุ 15 - 65 ปี ใน 20 จังหวัดทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ. รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.).
- สุกานดา จันทวารี, และสุทธิพันธ์ อรัญญาวาส. (2560). กลยุทธ์การเสริมสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 17(3), 389-401.
- สุทธธัญญ์ จำปาทอง, จำเนียร พลหาญ, และอรุสา พรหมทา. (2564). รูปแบบการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 21(4), 129-141.
- สุวพันธุ์ คะโยธา, และวชิพงศ์ รักดีกุล. (2561). ปัจจัยเสี่ยงต่อการใช้สารเสพติดและปัจจัยที่มีผลต่อการป้องกันยาเสพติดของเยาวชนในโรงเรียนมัธยมศึกษาเขตเทศบาลนครสกลนคร. *วารสารโรงพยาบาลสกลนคร*, 21(3), 85-95.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานคณะกรรมการป้องกัน และปราบปรามยาเสพติด. (2558). *แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะชีวิตเพื่อการสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติด ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยการป้องกันปราบปราม และแก้ไขปัญหายาเสพติด (พ.ศ. 2566-2570). กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด.
- Atkinson, R. C., & Shiffrin, R. M. (1968). Human memory: a proposed system and its control processes. In: Spence KW, Spence JT, editors. *The psychology of learning and motivation* (Volume 2). Academic Press.
- Locke, A. E., & Latham, P. G. (1990). *A theory of goal setting and task performance*. Prentice-Hall.
- Prochaska, J. O., & DiClemente, C. C. (1984). *The transtheoretical approach: Crossing the traditional boundaries of therapy*. Dow-Jones/Irwin.
- United Nations Office on Drugs and Crime. (2023). *World drug report 2023* [Internet]. United Nations Publication. http://www.unodc.org/res/WDR-2023/WDR23_Exsum_fin_DP.pdf

Yaimai, W., Oopakarn, K., Phumvichitr, C., Anukulkijskul, C., Pornnoparat, N., Yindeepolcharoen, N., Uthong, N., Charoenjai, N., Rachapongthai, N., Theeraphanvikul, R., Ruamma, S., Soontrapornchai., Srimahachota, S., Rattanasumawong, W., Rangsin, R., and Sakboonyarat, B. (2019). Prevalence and associated risk factors of substance abuse among adolescents in rural communities, central Thailand: a cross-sectional study. *Journal of Southeast Asian Medical Research*, 3(2), 73-81.